

Kulturminner er opplevelser og folkehelse

De fleste opplevelsene vi knytter til kulturminner og kulturlandskap skjer i det daglige. Det kan være å gå en tur til Nes kirkeruiner, handle i Årnes sentrum, eller kjøre gjennom bygda fra Auli i sør til Skogbygda i nord. Opplevelser tilknyttet kulturminner bidrar til god folkehelse!

Kulturlandskapet er en viktig kvalitet i kommunen og underbygger nesbuens stedstilhørighet og identitet. Svært mange personer bidrar til at bygninger og kulturlandskap opprettholdes og kan oppleves gjennom hele året. Takket være bonden som sår jorda, planter ei ny bjørk i alleen og maler låven kan vi hver dag oppleve de kvalitetene som kjennetegner kulturlandskapet i Nes.

Mange har ryddet og skiltet turstier med kulturminner som utgangspunkt. Skogbygda historielag har i samarbeid med Halmsås & Omegn skilag ryddet en kultursti i Skårerberget i Skogbygda. Trimløypa er skiltet og formidler ulike historiske lag i Bårhaug-området, blant annet ei tjæremile, gjemmestedet til russiske krigsfanger fra den andre verdenskrig, gravhauger fra vikingtid og en bygdeborg. Kulturstien

er et godt eksempel på hvordan man kan kombinere formidling av kulturminner med folkehelse og aktivitet. Også ved Langvatnet øst på Skogen er det etablert en skiltet kulturminnesti. Der har beboerne i Myrvika lagt ned en stor innsats for å rydde og skilte stier og boplasser. Uten skiltingen ville mye av historien i området gått i glemmeboka. Turløypene er ikke bare aktiviserende, de er også med på å skape opplevelser og samhørighet for de som bor i, og besøker områdene.

Garda Kjærnsmo på Auli, Bollerud på Oppaker og Ullershov i Vormsund var tidlig ute med å tilby opplevelser som attåt-næring til den tradisjonelle gardsdrifta. Mange gjester har gjennom gardsturisme på disse stedene fått oppleve bygninger, mattradisjoner og kulturlandskap. De senere årene har Nes også fått Kulturminnebøndene i Vormadalen, med garda Veset og Huser i spissen. Kulturminnebøndene tilbyr opplevelser gjennom formidling av kultur- og naturverdier i lokalmiljøet. Seminarer, istandsettingsprosjekter og vandringer har bidratt til at mange har fått ta del i, og føler en tilhørighet til disse stedene.

Østgård skole gjennomførte i vår aksjonen «Rydd et kulturminne» som ble støttet av organisasjonen Norsk Kulturarv. Andre- til syvendetrinn deltok i ryddingen av bringebærkratt, lauvkjerr og bjørk slik at husmannsplassen Mørkholtet igjen kan oppleves og være et turmål for den aktive nesbuen. Å ha et mål for turen kan være en viktig motivasjon, og kulturminners opplevelsesverdi kan være med på å gi turen en ekstra dimensjon.

Formidlingen av kulturminner i Nes utøves av ulike aktører, kommersielle og frivillige, som er med på å skape gode opplevelser for nesbuen gjennom bruk av kulturminner og kulturlandskap. En viktig del av folkehelse er nettopp gode opplevelser og trivsel i hverdagen. Takk til eiere og frivillige som bidrar til god folkehelse ved å vedlikeholde og formidle kulturminner og kulturlandskap hver eneste dag.

Skrevet av Kristoffer Andersen
Kulturminnerådgiver, Areal og miljø